

Ungaria 1956: Stalin împotriva socialiștilor libertari

Nick Heath

1976

Cuprins

PETOFI	5
STUDENȚII	6
DEMONSTRAȚIILE	7
STALIN SE PRĂBUȘEȘTE	8
VIN TANCURILE	10
GREVA GENERALĂ	11
LUPTELE CONTINUĂ	13
PROMISIUNILE	14
TRĂDAREA	15
RUȘII ATACĂ DIN NOU	16
REZISTENȚA CONTINUĂ SPORADIC	17
ARESTĂRILE	18
URMĂRILE	19

NU din nostalgie comemorăm revoluția din Ungaria din 1956. Revoluția din Ungaria din '56 a fost primul exemplu al clasei muncitoare care a încercat să ajungă la putere: acest eveniment are o dublă semnificație, mai ales că a avut loc într-unul dintre miticele "State ale muncitorilor".

A arătat multora, din toată lumea, o nouă alternativă la capitalism versus comunismul Sovietic – a se citi capitalism de stat –, a polarizat și a galvanizat mișcări către o adevărată politică revoluționară.

Când Armata Sovietică a ocupat Europa de Est către sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, sovieticii, de fapt, nu i-au eliberat pe muncitori și pe țărani. Același sistem care era înainte a continuat să existe, Stalin susținând guvernele reacționare.

În Bulgaria, colonelul Georgiev, care acum era sprijinit de Comuniști, și care în 1934 îi atacase pe muncitori, ucigând câțiva, i-a numit pe muncitorii greviști "fasciști".

Câțiva mineri care intraseră în grevă au fost etichetați ca fiind "anarhiști" și "fasciști" și au fost aruncați în închisoare.

Mai devreme, armata rusă și lacheii lor bulgari au distrus milițiile muncitorilor, pe care aceștia le formaseră, și consiliile soldaților care au fost formate în interiorul armatei. Membrii Partidului care s-au opus, Molotov le-a spus: „Dacă anumiți comuniști continuă să se poarte ca acum, vom avea noi grijă să-i dăm pe brazdă. Bulgaria va rămâne cu actualul ei guvern democratic și cu ordinea actuală... trebuie să-i păstrați pe toți ofițerii valoroși dinainte de lovitura de stat. Trebuie să-i reinstaurați pe toți ofițerii care au fost demși din diferite motive.”

În Bulgaria, anarhiștii erau foarte răspândiți și aveau o mare influență printre muncitori și țărani, intelectuali și tineret. Staliniștii acum au început să zdrobească această mișcare, au interzis și au scos în afara legii ziarul Federației Anarhiste pentru că acest ziar a scris că cel mai puternic braț al clasei muncitoare cu care-și putea apăra interesele era greva!

Pe 10 martie 1945, 90 de delegați de la o conferință anarhistă au fost arestați, torturați și aruncați în lagăre de concentrare. Printre ei, erau militanți care luptaseră în prima linie în timpul unei greve generale a muncitorilor din industria de tutun împotriva regimului fascist. Curând, toate celelalte partide socialiste vor fi interzise, iar membrii lor aruncați în închisoare.

Din 1919, poporul ungar a îndurat regimul fascist al Amiralului Horthy, care a omorât mii de oameni și a deportat peste 400.000 de evrei în lagărele de concentrare naziste. În 1944, un nou guvern ungar a fost pus în funcție de către ruși, iar șeful acestui guvern era comandantul șef al armatei ungare, Bela Miklos, care fusese decorat personal de Adolf Hitler cu crucea de fier. Acest nou guvern încă îl sprijinea pe Horthy ca și conducător al Ungariei.

Staliniștii erau speriați că muncitorii și țărani își formau propriile lor consilii pentru a conduce Ungaria și au preferat să-i sprijine pe „foștii” fasciști decât să deschidă calea unei revoluții proletare. Partidul Comunist a început să infiltreze guvernul, a preluat Ministerul de Interne și a obținut controlul asupra poliției secrete, AVO. Această forță era formată din călăi și casapi, care fuseseră în slujba lui Horthy, și din mardeiași din Partidul Comunist.

AVO era temută, detestată și urâtă de clasa muncitoare din Ungaria din cauza faptului că torturase și asasinase foarte mulți oameni și din cauză că își apăra pozițiile privilegiate pe care le deținea în societatea ungară. Salariul lunar mediu în Ungaria era de 1.000 de forinți: cei din AVO primeau 3.000 de forinți pe lună, iar ofițerii lor primeau între 9.000 și 12.000 de forinți pe lună.

Între timp, rușii au început să jefuiască țările est-europene. Când s-a întors în Uniunea Sovietică, armata sovietică a plecat încărcată cu o imensă pradă de război din Ungaria, și a confiscat cantități enorme de grâu, carne, legume și produse lactate.

Sovieticii au impus Ungariei daune imense de război în valoare de 300 de milioane de dolari.

Acest lucru a însemnat, desigur, că clasa muncitoare din Ungaria trebuia să plătească, prin lipsirea ei de hrană și prin impunerea unor salarii foarte mici pentru cei care munceau. Kremlinul a trebuit să renunțe la obligarea Ungariei de a plăti daunele de război (la care Budapesta încă mai plătea și în 1948) de teama unei revoluții în Ungaria.

Moscova a continuat să exploateze Ungaria și în alte moduri: sovieticii vindeau Ungariei bunuri la prețuri peste cele de pe piața internațională și importau din Ungaria mărfuri la prețuri mult mai mici decât cele ale pieței. Moscova a făcut așa cu toate țările din Europa de Est.

”Jefuirea Poloniei doar prin astfel de tranzacții s-a ridicat la peste 100 de milioane de dolari pe an. Capitalismul britanic nu a obținut niciodată un profit anual atât de mare din India.”(Gluckstein, ibid) Deja în 1950, statele est-europene erau pe deplin integrate în sistemul politic și economic al URSS, prin colectivizarea agriculturii, impusă prin decrete de stat, și prin naționalizarea industriei.

Dar, nemulțumirea și revoltele au început să fie din ce în ce mai multe: muncitorii din Cehoslovacia, Polonia și Ungaria au reacționat față de noul sistem de muncă la bucată prin încetinirea lucrului, producerea de mărfuri de proastă calitate și prin absenteism de la muncă. Nemulțumirea s-a răspândit cu rapiditate.

Jozsef Revai, un teoretician al Partidului din Ungaria, s-a plâns în octombrie 1948 că ziarul Partidului era citit de numai 12 la sută dintre membrii de Partid. Au început epurările. Numai în Ungaria, 483.000 de membri de Partid au fost excluși și sute au fost executați, inclusiv Rayk.

Stalin a murit pe 6 martie 1953. Speranțele muncitorilor au crescut din nou: ei au crezut că acum aveau o șansă de a pune capăt dictaturii asupra proletariatului. În iunie 1953, au apărut revolte în Cehoslovacia, care au fost foarte rapid suprimate. După două săptămâni, Berlinul de Est s-a răsculat. Revolta a fost iscată de o demonstrație a muncitorilor din construcții pentru salarii mai bune și pentru micșorarea cantității de muncă. Mii de oameni s-au alăturat demonstrației. Revolta s-a răspândit repede în Germania de Est, dar tancurile sovietice au zdrobit-o rapid sub șinele lor.

Chiar și în Uniunea Sovietică, în lagărul de muncă forțată din Vorkuta, o grevă a început pe 20 iulie, la care au participat 250.000 de muncitori-sclavi. Staliniștii au răspuns prin executarea a 120 dintre ei.

Această revoltă în rândurile muncitorilor din spatele Cortinei de Fier a forțat șefii Partidului să-și îmblânzească abordarea: la al 20-lea Congres al Partidului Comunist Rus din februarie 1956, Hrușciiov și-a început faimosul său atac la adresa lui Stalin.

Acest lucru s-a întâmplat aproape imediat după revolta Poznan din Polonia, care a fost planificată și premeditată. Pe 28 iunie 1956, muncitorii de la fabrica de locomotive ZISPO au plecat din ateliere într-un marș pentru a cere salarii mai bune și mai mult control din partea lor asupra administrării fabricii. Curând, mii de oameni li s-au alăturat pe străzi: de data asta, tancurile poloneze au zdrobit revolta sub șinele lor.

PETOFI

Evenimente similare aveau loc în Ungaria. Cercul lui Petofi a fost format în aprilie 1956 de către Tinerii Comuniști: ei și-au numit grupul după numele lui Sandor Petofi, celebrul poet național care luptase pentru libertatea Ungariei în 1848 împotriva imperiului Austriac. Grupul era sprijinit de Uniunea Scriitorilor. Eseuri au început să fie distribuite clandestin oamenilor, la început cerând libertate literară și, mai apoi, cerând ca Ungaria să învețe singură cum să ajungă la comunism.

Scriitorul comunist, Gyula Hay, a atacat lipsa libertății de exprimare. Curând mii participau la întâlnirile cercului Petofi: văduva lui Rayk a cerut dreptate pentru soțul său ucis, care fusese „reabilitat”. Articolele pe care acești tineri le-au scris pentru gazeta lor literară au început să circule și în afara cercurilor literare – printre muncitori.

Deja în iulie, discuțiile despre condițiile din Ungaria și mai ales despre ceea ce făcea poliția secretă s-au înmulțit. Unii vorbitori la întâlnirile acestui Cerc chiar au cerut demisia lui Imre Nagy, șeful Partidului.

În septembrie, la Congresul Uniunii Scriitorilor, au existat denunțări ale lipsei de libertate de exprimare și denunțări ale represiunii în general. Poetul Konya a spus la acel Congres: ”În numele cărei moralități comuniștii își imaginează că pot justifica actele arbitrare comise împotriva foștilor lor aliați, prin procese tipice vânătorii de vrăjitoare, prin persecutarea oamenilor nevinovați, prin tratarea revoluționarilor adevărați ca și cum ar fi trădători, prin aruncarea lor în închisoare și prin asasinarea lor? În numele cărei moralități?”

Spiritul critic s-a răspândit printre intelectualii din clasa muncitoare care au început să formuleze cereri pentru un control mai mare asupra ”fabricilor lor”. Au cerut democrație în interiorul sindicatului, prin formarea de comitete sindicale pentru salarii și pentru îmbunătățirea situației muncitorilor. Cercul Petofi a sprijinit toate aceste cereri. Aceste cereri au fost înaintate guvernului cu cerera ca administrarea fabricilor să fie asigurată de acum înainte de către muncitori.

În timp ce Gero, primul secretar al Partidului se întâlnea cu Tito în Belgrad, Cercul Petofi a decis să facă apel la o demonstrație de solidaritate cu muncitorii polonezi, care erau judecați în urma revoltei de la Poznan. Au obținut permisiunea de a organiza demonstrația, pentru că altfel s-ar fi ajuns la o confruntare directă în stradă iar autoritățile doreau să evite așa ceva.

STUDENȚII

Cercul Petofi, Cercul Kossuth și alte grupuri de discuție se întâlneau, la fel ca și alte grupuri de discuție, în universități. S-a decis să meargă împreună într-un marș către statuia lui Josef Bern din Budapesta, un polonez care a luptat alături de unguri împotriva monarhiei austriece în timpul revoluției din 1848-1849. La universitatea Szeged, o nouă organizație de studenți, MEFESZ, a fost formată: mulți care făceau parte din DISZ, grupul oficial al studenților comuniști, s-au alăturat MEFESZ.

Partidul și conducerea DISZ au fost nevoiți să accepte acest grup, și DISZ a mers chiar până acolo încât a decis să sprijine demonstrația organizată de MEFESZ.

DEMONSTRAȚIILE

De acum, ierarhia stalinistă intrase deja în panică. Ministerul de Interne a interzis marșul, dar pentru că oamenii deja se strâneau în oraș, ministerul de interne a ridicat interdicția! La demonstrație au participat mai ales tineri, și un număr mic de muncitori au lăsat baltă munca și li s-au alăturat. O mulțime de câteva mii de oameni s-a format în jurul statuii lui Petofi și apoi s-a alăturat marșului și studenții de la medicină. În fața clădirii Parlamentului, ei l-au strigat pe Imre Nagy, care fusese exclus din partid pentru ”deviaționism”.

Nagy aplicase cu loialitate politicile staliniste. Însă când a fost înlocuit de stalinistul din garda veche, Rakosi, Nagy a recâștigat mult din simpatia pe care o pierduse. 50.000 de oameni s-au strâns în fața statuii lui Bern. Peter Veres de la Uniunea Scriitorilor a citit următoarea rezoluție:

Vrem:

1. O politică independentă națională bazată pe principiile socialismului;
2. Egalitate între relațiile dintre URSS și democrațiile populare;
3. O revizuire a înțelegerilor economice în spiritul egalității drepturilor;
4. Muncitorii și specialiștii împreună să fie cei care conduc fabricile.
5. Dreptul țăranilor de a-și decide liber soarta.
6. Îndepărtarea clicii lui Rakosi, un post în guvern pentru Imre Nagy, și adoptarea unei poziții hotărâte și categorice împotriva tuturor încercărilor și aspirațiilor contra-revoluționare.
7. Completa reprezentare politică a clasei muncitoare – alegeri libere și secrete pentru Parlament și pentru toate organismele autonome de administrare.

Așa cum Andy Anderson a spus în cartea sa „Solidaritatea, Ungaria '56” (Solidarity),:

“În unele privințe, rezoluția era extraordinar de vagă. Conținea foarte puține cerințe pentru care Hrușciov însuși nu pledase anterior. Cerințele puteau însă, e adevărat, să se dezvolte într-un program revoluționar. Nici o mențiune nu a fost făcută despre cum trebuia realizate aceste cerințe, așa cum au fost exprimate.”

De acum, Gero ținea un discurs la radio și denunța demonstrația ca fiind contra-revoluționară.

“Uniunea Sovietică trebuie să fie tratată în continuare cu respect, ca eliberatoarea Ungariei”, a spus el. Comitetul Central, a adăugat el, nu se va întruni în următoarele 8 zile. Mulțimi de oameni s-au strâns în Piața Parlamentului și au stat acolo în tăcere.

Era deja seară. O sută de mii de oameni erau în Piață.

Dintr-o dată, luminile din clădirea Parlamentului și cele din Piață s-au stins brusc. Mulțimea a rămas neclintită. Cineva a aprins un chibrit și a dat foc unui ziar. Ziarele aprinse au început să apară peste tot în Piață. Oamenii priveau cum clădirea începea să arate ca un pustiu amenințător în pâlpâierile galbene ale flăcărilor. (Andy Anderson, *ibid*)

A fost ca și cum această atmosferă însemna mult mai mult: întunericul în care Stalinistii au cufundat noaptea. Și apoi focuri pe care oamenii le-au aprins: focuri de libertate.

Apoi, mulțimea a luat hotărârea să meargă în marș la sediul radioului și să ceară difuzarea rezoluției care conținea cerințele demonstranților.

O sută de mii de oameni au pornit în marș.

STALIN SE PRĂBUȘEȘTE

Pe drum, în jur de 2.000-3.000 de oameni s-au rupt de marș și au mers în Parcul Orașului.

Aici au legat frânghiile de gâtul statuii de 25 de metri din bronz a lui Stalin, și sute au tras-o la pământ, până s-a prăbușit. Statuia a fost târâtă apoi de un camion și adusă în fața Teatrului Național, unde mulțimea a făcut-o bucățele în mijlocul unei euforii generale și a râsetelor.

Dar, pe pedestal mai rămăseră cizmele lui Stalin, înalte de 6 metri. Așa cum spune Anderson:

Ce presimțire neagră pentru cei care cred în asemenea lucruri! Nu e de prea mare folos să scapi de un om. Altul îi va încălța mereu cizmele, îi va lua locul. Trebuie să scăpați de nevoia de a avea conducători!

Multe alte mii s-au alăturat marșului, inclusiv mii de muncitori care se strânseseră din toată Budapesta. Clădirea radioului era păzită cu strășnicie de mardeiașii poliției secrete, AVO: în cele din urmă o delegație a intrat în clădire pentru a prezenta cererile oamenilor. Dar au trecut două ore și delegația nu a mai dat nici un semn. Mulțimea a devenit extrem de nervoasă.

Oamenii au început să strige ca delegații lor să fie eliberați. Dintr-o dată, mulțimea a început să înainteze către clădire. Detestații agenți AVO au început să tragă cu mitralierele asupra oamenilor neînarmați. Mulți au căzut la pământ, unii nu s-au mai ridicat niciodată. Dar mulțimea a continuat să înainteze și oamenii i-au copleșit numericeste pe polițiști, le-au luat armele și au început să tragă în clădirea radioului.

Vestea despre ce se întâmpla pe strada Sandor s-a răspândit ca fulgerul. Muncitorii s-au întors la fabricile de armament unde lucrau și împreună cu cei din schimbul de noapte au încărcat mai multe camioane cu arme. Au ajuns cu ele pe strada Sandor și au distribuit armele mulțimii. Între timp, polițiștii și soldații începeau să își predea armele mulțimii, deși foarte puțini dintre ei au trecut efectiv de partea acțiunii revoluționarilor.

Pe străzile din jur, muncitorii și studenții au început să ridice baricade. Gero continua să vorbească la radio: "Elementele fasciste și reacționare au lansat un atac asupra clădirilor noastre publice și asupra unităților noastre de securitate. Pentru a restabili ordinea și până când alte măsuri vor fi luate, toate întâlnirile, adunările, și marșurile sunt strict interzise."

Diverse manevre aveau loc în culise, în interiorul Guvernului și în interiorul Partidului. Gero a aranjat ca Nagy să-l înlocuiască pe incolorul Hegedus în funcția de prim-ministru.

Miercurea următoare, la 8 dimineața, a fost anunțat că Guvernul a cerut unităților Armatei Ruse, staționate pe teritoriul Ungariei, să ajute la "restabilirea ordinii". Există o anumită dispută asupra faptului dacă Nagy a fost păcălit sau nu să ceară intervenția tancurilor rusești. Orice s-ar fi întâmplat, nu poate nega nimeni că Nagy era un birocrat, un birocrat „de stânga”, dar, totuși, tot un birocrat.

Unii intelectuali și studenți s-au simțit „trădați”. Cu toate acestea, clasa muncitoare care se alăturase luptei nu și-a făcut astfel de iluzii pentru a se lăsa amăgită.

Muncitorii au fost cei care, în dimineața zilei de miercuri, 24 octombrie, au salvat lupta de la o înfrângere totală. Ei au considerat că disputa legată de Nagy era irelevantă. În societatea pe care o întrezăreau, prin praful și fumul care învăluiau străzile, nu ar mai fi existat nici un prim-ministru, nici politicieni, nici oficiali și nici șefi care să le dea ordine. (Anderson, *ibid*)

E foarte important să înțelegem că lanțul evenimentelor nu a fost premeditat, ca fiecare mișcare să fie pusă la cale de dinainte de un grup restrâns de oameni. Exista un sentiment printre studenți, și

printre intelectuali, și printre muncitori pentru un regim mai liberal. Nimeni nu crezuse că lucrurile vor merge atât de departe.

O elevă de liceu, care avea 17, ani i-a spus lui George Sherman, un corespondent al ziarului Observer: “De săptămâni, vorbeam deja despre reforme – la început în educație, și apoi și mai multe, politice și economice. Nu doream decât ca studenții să aibă un trai mai bun. Nimeni nu și-a imaginat că se va ajunge la o revoluție.”

Dacă studenții și intelectualii au pus lucrurile în mișcare, și au exprimat anumite idei, clasa muncitoare a fost cea care a întărit mișcarea de stradă, a consolidat-o, și a dus evenimentele mai departe. Așa s-a întâmplat mereu și așa trebuie să se întâmple mereu în revoluțiile sociale adevărate.

Miercuri dimineața, revolta a izbucnit în fabrica noastră. A fost dezorganizată și spontană. Dacă ar fi fost organizată, AVO ar fi aflat de ea și ar fi oprit-o înainte să înceapă. Tinerii muncitori au deschis calea revoltei și toți ceilalți i-au urmat. Da, au fost tinerii muncitori care au făcut revoluția împotriva comunismului – muncitorii pe care întregul sistem se presupunea că se bazează.” – un muncitor de 21 de ani de la fabrica United Electric dintr-o suburbie a Budapestei.

Așa cum a declarat un refugiat de 28 de ani: “Muncitorii au fost puterea revoluției. Studenții au început-o, dar când a început să se dezvolte, ei nu au avut nici numărul de oameni, nici abilitatea de a ține laolaltă, la fel de puternic cum au putut face tinerii muncitori.”

A fost proletariatul din Ungaria, mai presus de oricine, care a luptat împotriva tancurilor care au fost aduse să distrugă ordinea revoluționară care fusese deja stabilită sub forma de consilii ale muncitorilor. –Peter Fryer

Consilii formate din muncitori și studenți din Budapesta au format un consiliu revoluționar în acea dimineață de miercuri. O luptă tăioasă continua în jurul clădirii radioului. Iar manevrele continuau în culise în interiorul Partidului Comunist. Gero a fost înlocuit din funcția de prim-secretar al Partidului de către Janos Kadar. Kadar venea din rândurile clasei muncitoare. El fusese un ”titoist” și fusese închis și torturat groaznic. Birocrații au crezut că această mutare a fost o șmecherie foarte bună pentru a pune capăt nemulțumirilor. Nagy a difuzat un mesaj la radio la 9 dimineața și le-a cerut oamenilor să depună armele. Le-a promis democratizarea răspândită în orice sferă de activitate – Partid, Stat, economie și politică.

Nu a reușit să convingă și să întoarcă din drum mulți oameni. Consiliul Revoluționar al Muncitorilor și al Studenților a distribuit manifeste care cereau tuturor oamenilor să intre în grevă generală.

VIN TANCURILE

Tancurile rusești au început să intre în oraș în dimineața de miercuri. Lupte aprige au izbucnit pe străzile orașului. Baricade din butoaie au fost ridicate pe străzi. Mai târziu, acestea au fost întărite cu scaune de la trenuri, și au fost aduse arme dintr-un depozit. Muncitorii și studenții au folosit cocktailuri Molotov, și armele pe care le-au capturat, și chiar și un tun mic cu care au bombardat tancurile.

Două dintre cele mai importante bătălii au avut loc în jurul Piața Szena, și la Cazarmele Killian. Oamenii s-au luptat cu armata rusă timp de aproape trei zile, neîncetat.

Între timp, revoluția se răspândea în restul țării. La Magyarovar pe 25 octombrie, o demonstrație la care participau 5.000 de studenți și de muncitori a avut loc în fața sediului poliției secrete AVO pentru a cere ca Steau Roșie, simbolul dominației rusești să fie dată jos. Agenții AVO au tras în mulțimea pașnică și neînarmată și au ucis 101 oameni și au rănit foarte grav 150, inclusiv femei și copii. Vestea masacrului a ajuns curând în Győr, și un mare grup de muncitori înarmați și de studenți s-a urcat în camioane și s-a alăturat celor care înconjuraseră clădirea AVO.

După ce bătălia armată a luat sfârșit, agenții AVO care au supraviețuit au fost omorâți în bătaie sau linșați.

Acest lucru e de înțeles. Nu numai că mardeiașii AVO au tras fără a fi provocați în oameni neînarmați din mulțime, dar ura față de ei, care s-a acumulat în ani de arestări, torturi, distrugerea libertății de exprimare și a libertății de a vorbi, au făcut ca răzbunarea să fie inevitabilă.

GREVA GENERALĂ

Greva, la care a făcut apel Consiliul Revoluționar al Muncitorilor și Studenților, s-a răspândit în toată Budapesta și în principalele orașe industriale — Miskolc, Gyor, Szolnoc, Pecs, Debrecen. Comitete revoluționare și consilii au fost formate de oameni în toată Ungaria.

Minerii din Pecs, Dunpentele, Tatabanya și Varpalota au participat și s-au implicat total în Revoluție. Consilii au fost formate în mine, în oțelării, în centralele de electricitate, și în multe alte locuri unde munceau oamenii. Peste tot, muncitorii s-au înarmat și în unele orașe, radiourile au difuzat mesaje împotriva Staliștilor, spunându-le oamenilor să nu se lase păcăliți de Guvern, și să nu depună armele.

Sute de consilii ale muncitorilor funcționau deja în toată țara. Multe au elaborat programe, și toate au cerut libertate civilă și politică, retragerea trupelor rusești, au cerut ca administrarea și controlul întreprinderilor să fie asigurate de muncitorii din industrie, interzicerea și desființarea AVO, și libertate pentru sindicaliști și partide.

Toți au cerut amnistierea celor care au participat la Revoluție. Unele dintre programele consiliilor muncitorilor cereau revenirea la „democrația parlamentară”, iar altele și-au declarat sprijinul față de Nagy.

Nimic din toate acestea nu e surprinzător. Oamenii au fost lipsiți de o organizație activă, puternică, revoluționar-libertară care să-i informeze despre ce înseamnă de fapt socialismul auto-administrat, și ce înseamnă o societate fără clase, eliberată de ierarhia claselor, și o societate fără bani.

În orice caz, cerințele esențiale ale muncitorilor unguri au fost profund revoluționare în sensul că au zguduit fundațiile birocrăției, și aveau aproape sigur să ducă de acolo la crearea socialismului real. Acest lucru s-a văzut în crearea consiliilor și comitetelor și în crearea milițiilor studentești. Muncitorilor din Ungaria li s-a spus mereu și mereu de către Stat că trăiesc într-o țară socialistă, că se îndreptau către paradisul comunismului deplin.

În tot acest timp, birocrății, managerii și polițiștii forțau asupra muncitorilor corecta „disciplină socialistă”, în timp ce diferența dintre modul și stilul de viață al conducătorilor și cele ale muncitorilor era uriașă.

Conștiința de clasă a muncitorilor unguri a fost minunată.

E chiar un lucru extraordinar să vezi cum aceste consilii, care au fost formate spontan în diferite regiuni, parțial izolate de trupele rusești, imediat au început să se unească în federații. La sfârșitul primei săptămâni a Revoluției, ele tindeau să se formeze într-o republică de consilii. (L'Insurrection Hongroise, Socialisme ou Barbarie, Paris 57.)

În Miskolc, de exemplu, un Consiliu Revoluționar s-a format în dimineața zilei de miercuri, ales de toți muncitorii din fabrici și din comunitățile de localnici. A organizat o grevă a tuturor meseriilor, cu excepția serviciilor publice – transport public, electricitate, spitale. A creat miliții. A dizolvat organizația Partidului Comunist. Țăranii din zonă au început să redistribuie între ei pământul. Muncitorii, care lucrau în alte domenii decât în industrie, și țăranii au fost și ei reprezentați în consilii.

Țăranii și lucrătorii agricoli au organizat distribuirea mâncării către muncitorii din orașe. I-au alungat pe șefii kolhozurilor (fermele de stat). În unele zone, au reîmpărțit pământul, în timp ce în altele au păstrat colectivele sub propria lor administrare. Și-au dat seama de avantajele muncii în colectiv, și a muncii împreună, în cooperativă, dar știau că această muncă trebuie făcută prin propriile lor dorințe și eforturi și nu prin colectivizarea comandată de Stat.

Un aspect fantastic al acestei situații e că, deși greva generală este în desfășurare și nu mai există nici o centralizare a industriei, muncitorii au luat asupra lor sarcina de a asigura serviciile esențiale pentru comunități pentru scopuri pe care ei le-au determinat și le-au sprijinit.

Consiliile muncitorilor din districtele industriale au organizat distribuția de bunuri esențiale și de mâncare către populație, astfel încât oamenii să poată rezista. Minerii asigură cantitatea de cărbune necesară și suficientă pentru a ține în funcțiune centralele electrice și pentru a asigura nevoile spitalelor din Budapesta și din marile orașe. Muncitorii de la căile ferate au organizat mersul trenurilor pentru a asigura provizii către anumite destinații. Toate acestea au fost acțiuni voluntare de stabilirea a unei anarhii. - Observer 25 noiembrie 1956

LUPTELE CONTINUĂ

Luptele între insurgenți și Armata rusă au crescut în intensitate. În noaptea de sâmbătă, închisoarea din Budapesta a fost capturată și toți prizonierii politici au fost eliberați. Oamenii curând au aflat condițiile teribile din închisoare, au aflat cum erau torturați prizonierii și cum erau bătuți. Ca urmare a acestui lucru, aproape orice agent AVO, care era prins de oameni, era omorât în bătaie de mulțime.

Radioul din Budapesta a continuat să facă apel la încetarea focului, promițând creșteri imediate ale salariilor, și negocieri pentru egalitatea politică și economică dintre Ungaria și Rusia.

PROMISIUNILE

Nagy a încercat să calmeze situația. A promis că AVO va fi desființată, și că guvernul va fi reorganizat. Deși câteva grupuri de insurgenți s-au predat pentru că rămăseseră fără muniție, luptele au continuat în jurul Pieței Szena și la Cazărmile Killian.

O întâlnire a delegațiilor Consiliului la Győr a reafirmat cerințele muncitorilor față de Nagy. Marți dimineața, radioul din Budapesta a anunțat retragerea trupelor rusești.

Nagy a cerut oamenilor să rămână calmi în timp ce trupele rusești se retrăgeau și să se întoarcă la muncă. Armata Roșie a început să se retragă din Budapesta în jurul orei 16. Unele dintre trupele armatei ungare și unele unități de poliție, ca să-și arate încă o dată loialitatea față de guvern, au preluat pozițiile eliberate de Armata Roșie. Muncitorii din Budapesta și din alte părți ale țării nu au predat armele și erau gata de luptă.

TRĂDAREA

Muncitorii au procedat foarte bine, într-adevăr, că și-au păstrat vigilența, pentru că rușii s-au retras numai pentru a înconjura de fapt Budapesta cu un cerc de tancuri. Iar la granița dinspre nord-est, întăriri rusești intrau în țară.

Consiliile din acea parte a Ungariei au dat imediat de veste celorlalte consilii. Nagy a fost avertizat că dacă trupele Armatei Roșii nu se retrag, Consiliile vor încerca să le oprească și să le alunge. Greva din industrie nu avea să înceteze până când trupele nu se retrăgeau în mod real.

Pe 3 noiembrie, detașamente ale Armatei Roșii au ocupat cele mai strategice puncte din țară, în afara orașelor care erau controlate de muncitorii insurgenți.

Membrii guvernului Nagy le-au dat asigurări oamenilor că rușii nu vor ataca din nou. Clasa muncitoare nu a crezut nici una dintre promisiunile lor. Greva generală acum paralizase practic toate industriile. Suspiciunile lor s-au dovedit corecte când Pal Maleter și Kovacs, care conduseseră luptele de stradă din Budapesta, au fost arestați în timpul negocierilor cu Armata Roșie.

RUȘII ATACĂ DIN NOU

Tancurile și artileria rușilor au deschis focul asupra tuturor orașelor principale, la 4 dimineața, în ziua de duminică, 4 noiembrie.

MIG-urile, avioane de luptă, bombardau și mitraliau populația.

Baricadele au fost ridicate, din nou.

Tancurile rușesti au năvălit asupra Budapestei trăgând în oameni cu proiectile convenționale de război. Clasa muncitoare a dus greul luptelor. Militarilor ruși care luptau împotriva muncitorilor unguri li s-a spus că aceștia erau „fasciști” și „capitaliști”. Unii soldați credeau chiar că sunt în Berlin și că se luptă cu naziștii.

Ei au văzut pe străzi tancuri arse, în urma luptelor anterioare care fuseseră feroce și sângeroase.

Janos Kadar, un membru al guvernului Nagy, acum a format „un Guvern al Muncitorilor și Țăranilor”. Nagy ceruse deja refugiu în Ambasada Iugoslaviei, împreună cu alți 15 oficiali și cu familiile lor. Acest nou guvern a cerut guvernului de la Moscova ajutor pentru a lichida forțele „contra-revoluționare”.

Luptele au continuat zi și noapte mai bine de o săptămână. La radio, Moscova a anunțat completa zdrobire a „contra-revoluției”, în după-amiaza zilei de 4 noiembrie.

Și totuși, rezistența clasei muncitoare din Ungaria a continuat. Multe tancuri rușesti au fost distruse, multe de cocktail-uri Molotov aruncate asupra lor de la distanță foarte mică.

Agenții AVO au ieșit din ascunzătorile unde au stat pitiți până acum. Au început să spânzure grupuri de insurgenți pe malurile Dunării și pe străzi. Mulți dintre cei spânzurați erau muncitori.

În încercarea sa de a prosti populația Ungariei, Kadar a schimbat numele și uniforme poliției secrete AVO, în același fel în care a schimbat și numele Partidului Comunist în Partidul Socialist al Muncitorilor, și totuși ei au rămas ceea ce au fost mereu: călăi și casapi, care acționau în numele Birocrației Roșii.

REZISTENȚA CONTINUĂ SPORADIC

Deja pe 14 noiembrie, rezistența armată organizată pe scară largă a încetat în interiorul orașelor. Luptele au continuat în anumite zone din restul țării până în 1957, dar erau sporadice și izolate.

În timpul ultimelor zile ale luptelor, sute de afișe făcute de oameni erau lipite peste tot prin Budapesta, sau, mai bine spus, prin ceea ce rămăsese din ea.

Aceste afișe arătau disprețul muncitorilor unguri pentru faptul că fuseseră calomniati și insultați ca fiind "contra-revoluționari". Iată ce spuneau unele dintre aceste afișe, într-un mod foarte sarcastic:

Foștii aristocrați, foștii proprietari de fabrici, foștii moșieri, Cardinalii, Episcopii, Generalii, și alți suporteri ai vechiului regim, deghizați ca muncitori în fabrici și țărani, fac propagandă împotriva prietenilor noștri ruși.

Veniți să vedeți minunata noastră capitală în luna prieteniei Sovieto-Ungare.

Deși mulți au început să se întoarcă la muncă, greva a continuat în cele mai multe industrii. Kadar a acționat în forță pentru a submina puterea Consiliilor Muncitorilor. A arestat câțiva membri ai Comitetelor de Acțiune ale Consiliilor. Dar nici așa nu a putut să intimideze pe nimeni. Apoi, a promis desființarea AVO, retragerea trupelor rusești, și eliminarea stalinistilor din Partid.

Apoi a pretins că 12 stalinști de frunte au fost expulzați din Partid. Unii muncitori au crezut asta și s-au întors la muncă. Dar greva a continuat în multe domenii și în multe industrii.

Consiliile Muncitorilor au continuat să-și consolideze puterea. Pe 16 noiembrie, Kadar n-a mai avut ce face și a început negocierile cu delegații trimiși de Consiliile Muncitorilor. Aceștia au cerut ca un Congres Național al Muncitorilor să fie creat, solicitare pe care Kadar a respins-o, pentru că, spunea el, exista deja "un guvern al muncitorilor".

În orice caz, a fost obligat să fie de acord să recunoască existența consiliilor individuale ale muncitorilor și formarea de miliții în interiorul fabricilor. Kadar a spus că dacă muncitorii reiau munca, va negocia retragerea Armatei Ruse. Delegații i-au cerut să pună pe hârtie promisiunile la care s-a angajat, dar Kadar a refuzat. Kadar a încercat și alte metode. A folosit Armata Roșie pentru a opri aprovizionarea cu alimente trimise de țărani pentru locuitorii din orașe. A pus în circulație cartele de raționalizare – dar acestea erau date doar muncitorilor care se întorceau la muncă.

Dar greva tot a continuat, chiar și în condițiile acestea. Kadar și stăpânii lui ruși își pierdeau răbdarea.

Deja soldații din Armata Roșie provocau probleme și nu mai doreau să lupte. O parte dintre ei s-au alăturat luptătorilor de gherilă unguri, în timp ce mulți au fost dezarmați și trimiși acasă, pentru că au refuzat să mai îndeplinească ordinele superiorilor.

Kadar i-a promis lui Nagy și grupului său, exilat în ambasada iugoslavă, că vor fi în siguranță. Pe 23 noiembrie, ei au ieșit din ambasada iugoslavă și au fost imediat capturați de agenți secreți ruși.

Ulterior, Nagy, Pal Maleter și alții au fost executați în România.

ARESTĂRILE

Planul Guvernului de a deturna Consiliile muncitorilor în canale golite de conținut și inofensive, prin "legalizarea" lor ca organe de auto-administrare economică, cumva după modelul iugoslav, dar de a le nega dreptul de a înainta cereri politice sau de a publica ziare, a dus doar la continuarea blocajului din Budapesta... — Observer, 2 decembrie 1956.

Au început arestările muncitorilor în masă. Doi membri ai Consiliului Central al muncitorilor – unul dintre ei fost membru al Partidului Comunist – au fost arestați în sediul Guvernului.

O grevă prin încetarea lucrului și ocuparea fabricii a început la locul lor de muncă – Uzinele electrice Belajanis. Sute de polițiști înarmați și de milițieni ai guvernului au năvălit peste muncitorii greviști din fabrică. În ciuda acestui lucru, greva muncitorilor, prin încetarea lucrului și refuzul de a părăsi fabrica, a durat 3 zile.

Mulți delegați ai consiliilor și mulți delegați ai studenților au fost capturați.

Mulți alții le-au luat imediat locul. Când Statul a realizat asta, a început să aresteze și să arunce în închisori și membrii de rând ai consiliilor muncitorilor și studenților.

În următoarele câteva luni, rezistența a continuat împotriva masacrului din partea "guvernului muncitorilor".

Demonstrațiile de masă au continuat, și muncitorii s-au luptat cu agenții AVO și cu soldații când aceștia erau trimiși să le aresteze delegații. Mulți muncitori au fost mitraliați și executați pe loc de agenții AVO. De-a lungul anului 1957, arestările, trimiterile în închisoare și execuțiile au continuat. Acei membri ai Consiliilor care nu au fost arestați au început să demisioneze. Consiliul Muncitorilor din Căile Ferate a fost scos în afara legii pe 29 ianuarie 1957.

Apro, vice-premierul, a anunțat pe 29 septembrie că consiliile muncitorilor vor fi înlocuite de "consilii ale muncii", controlate de birocrății din sindicatele galbene, care erau complet supuși și subordonați Statului.

În cele din urmă, pe 17 noiembrie, a fost anunțat că orice alt consiliu al muncitorilor care mai rămăsese și mai funcționa avea să fie abolit, scos în afara legii și interzis.

URMĂRILE

Nu există cifre oficiale despre câți oameni au fost uciși în Ungaria între 1956-1957. Se estimează undeva între 20.000 și 50.000 de unguri și între 3.000 și 7.000 de ruși.

Numărul răniților este însă mult mai mare, și peste 100.000 de unguri au fugit peste granițe.

Revoltele — greve, demonstrații — au continuat și pe parcursul anilor 1958 și 1959, și în acești ani alte mii de oameni au fost executați.

Nu e deloc de mirare că clasa muncitorilor unguri nu a primit nici un sprijin, nici o armă, nici un ajutor medical din partea puterilor occidentale.

Pentru că, societatea pentru care luptau ei și pe care doreau să o creeze era foarte opusă democrațiilor burgheze, la fel de opusă cum era și capitalismului de stat de tip sovietic. Era total împotriva intereselor claselor conducătoare occidentale să le acorde muncitorilor unguri cel mai mic ajutor.

Ei au lăcrimat și au suspinat că democrația a fost zdrobită, că libertatea de exprimare a fost interzisă, și iată ce fac dictaturile "comuniste", în timp ce își țineau degetele încrucișate și sperau ca această revoluție din Ungaria să nu se răspândească și în restul țărilor din Europa de Est.

A existat vreun sprijin pentru scopurile clasei muncitoare ungurești venit din partea Partidului Muncii, de stânga, din Marea Britanie (Labor Party) sau din partea Congresului Sindicatelor din Marea Britanie (TUC)?

Nu, desigur că n-a existat așa ceva! Dar din partea clasei muncitoare din celelalte țări din Europa occidentală? Mulți au fost foarte afectați de lupta curajoasă a fraților și surorilor lor din Ungaria, dar nu au putut să le acorde ajutor: erau încă sub vraja completă a social-democrației.

Un exemplu de ajutor practic care va fi mereu ținut minte de muncitorii din Ungaria a fost când stivuitorii și docherii din Hull și Liverpool au refuzat să se atingă de cargourile de pe navele sovietice.

Comparați asta cu Confederația Internațională a Sindicatelor Libere, care a respins un apel trimis de Consiliile Muncitorilor din Ungaria de a implementa un boicot internațional pentru a opri acțiunile represive.

Revoluția ungară a fost un moment de cumpănă în istoria socialistă. Acum, după ce epoca de gheață stalinistă — care a ținut prizonieră mișcarea clasei muncitoare atât de mult timp — se topește, mulți oameni încep să-și pună întrebări asupra naturii ideologiei Partidului Comunist.

O "Nouă Stângă" începe să apară și care, într-o măsură mai mare sau mai mică, respinge structura ierarhică a partidelor comuniste. Anarhismul revoluționar, consiliile comuniste și alte organizații de gândire reapar: oamenii încep să citească din nou scrierile Rosei Luxemburg, Pannekoek și alții, toți aceștia criticând profund practicile și metodele leniniste.

Revoluția Ungară a ajutat la risipirea norilor de ceață și de mistificare din jurul URSS și aliaților ei. A reafirmat noțiunea de luptă neîncetată și neobosită din partea clasei muncitoare împotriva tuturor șefilor și stăpânilor, indiferent cât de mult încearcă aceștia să se deghizeze în reprezentanți ai muncitorilor.

Revoluția din Ungaria luminează drumul către o nouă societate, pentru care atât de mulți oameni care muncesc și-au dat viața. Trebuie să ne amintim mereu de oamenii din Ungaria, și să onorăm memoria celor căzuți sub tancurile Sovietice, în timp ce se luptau pentru această nouă societate, prin orice mijloace pe care le avem la dispoziție.

*

Articol scris de Nick Heath și publicat într-un supliment special al "Anarchist Worker" (Muncitorul Anarhist), November 1976.

Biblioteca Anarhistă

Nick Heath
Ungaria 1956: Stalin împotriva socialiștilor libertari
1976

Preluat la 16.12.2022 de la <https://revolutianarhista.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org